

7. Ukazatelé rentability a jejich použití

7.1 Poměrové ukazatele FA (poměrová analýza)

Obvykle jsou definovány pěti následujícími okruhy ukazatelů:

1. rentabilita
2. likvidita - platební schopnost
3. aktivita - vázanost kapitálu
4. (finanční stabilita) zadluženost - struktura finančních zdrojů
5. finanční trh.

Alternativně se objevují i systémy koncipované odlišně (čtyřokruhové).

7.2 Ukazatelé rentability

Pod pojmem rentabilita uvažujeme výnosnost vloženého kapitálu (v různých variantách). Obvykle jde o typicky mezi výkazové ukazatele (kapitál z rozvahy a zisk z výsledovky).

- obecně:

$$\frac{\text{zisk čistý po zdanění}}{\text{vložený kapitál}}$$

- ve variantách:

a) vložený kapitál (VK, RVK)

$$\text{RV (ROE)} = \frac{\text{čistý zisk po zdanění}}{\text{vlastní jmění (jmění akcionářů)}}$$

Tento ukazatel je přes multiplikátor jmění akcionářů spojen i s následujícím ukazatelem ROA (Return on Assets). Lze tedy nazírat na ukazatele ROA a ROE jako na ukazatele **do jisté míry** alternativní.

$$\text{ROA} = \frac{\text{čistý zisk po zdanění (výplata priorita)} \div \text{dividende}}{\text{celková aktiva}}$$

Jejich vzájemné vztahy zřejmě nejlépe popisuje již známý systém Du Pont - pyramidový rozklad rentability.

Základní definiční matematický vztah tohoto rozkladu rentability má pro ukazatel ROE (Return on Equity) tuto podobu:

$$ROE = \frac{Z}{T} * \frac{T}{\Sigma A} * \frac{\Sigma K}{VJ} = ROA * \Sigma P/VK$$

V něm první dva zlomky představují ukazatel ROA, třetí zlomek představuje "gearing ratio", což je jen jiný název pro již zmiňovaný ukazatel multiplikátor jmění akcionářů.

Zjevnou **nevýhodou** pyramidových systémů je jejich **pracná modifikace** při zavedení nového ukazatele či ukazatelů.

Naproti tomu **výhoda** pyramidových soustav spočívá v jasně definovaných kauzálních vazbách mezi ukazateli, což podporuje **přesvědčivost jejich výpovědi**.

Schéma 7.1 Výpočtové schéma rozkladu DuPont

$$ROE = \text{zisk} / \text{vlastní kapitál}$$

$$ROA = \text{zisk} / \text{aktiva} \quad \times \quad \text{aktiva} / \text{vlastní jmění} = \text{multiplikátor}$$

$$\text{zisk/tržby} \quad \times \quad \text{tržby/aktiva} \quad \text{vlastního jmění}$$

$$(\text{rentabilita tržeb}) \quad (\text{obrat aktiv}) \quad \text{akcionářů}$$

b) úhrnný vložený kapitál (ÚVK, RÚVK)

Základní definiční vztah:

$$RÚVK(ROCE) = \frac{\text{čistý zisk po zdanění} \cdot \text{průměr} / \text{zdanění}}{\text{ÚVK} = \frac{\text{počáteční množství} + \text{koncové množství}}{2}}$$

Variantní výraz:

$$= \frac{\text{čistý zisk po zdanění} \cdot \text{průměr} / \text{zdanění}}{\text{vlastní jmění} + \text{dlouhodobá závazky}}$$

Nejčastěji používaná podoba:

$$ROCE = \frac{\text{zisk po zdanění} \cdot (1 - \text{daňová sazba})}{\text{vlastní jmění} + \text{dlouhodobá závazky}}$$

Ukazatel ROCE definuje tedy rentabilitu dlouhodobého investičního kapitálu (Return on Capital Employment).